

Připomínáme si dopis Václava Havla generálnímu tajemníkovi

8.4.2026 - Martin Vacek | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Právě dnes před 51 lety zaslal dramatik Václav Havel otevřený dopis generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi. Jde o základní dokument československého disentu o stavu tehdejší společnosti. Ústav pro studium totalitních režimů této události věnuje dlouhodobě velkou pozornost. Na svém webu nabízí k přečtení kopii celého dopisu a celou událost popisuje i on-line výstava připravená ve spolupráci s Archivem bezpečnostních složek.

„Není u nás občan, který by nemohl být existenčně (...) postižen, každý má co ztratit a každý má tudíž důvod ke strachu.“

Pár dní před volbou prezidenta Československé socialistické republiky v roce 1975 zaslal dramatik Václav Havel otevřený dopis tehdejšímu generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi. Havel zde analyzuje situaci, ve které se společnost nachází po šesti letech od zahájení tzv. normalizace, popisuje ponížení lidí v komunistické společnosti, strach či pokrytectví. Dopis byl koncipován jako otevřený, a proto jej dostaly k dispozici také tiskové agentury, které měly v tehdeším socialistickém Československu oficiální zastoupení – DPA, Reuters, AFP a dopisovatel Bavorského rozhlasu v Praze.

Dopis se k adresátovi nikdy nedostal, komunistický režim ale považoval dopis za nebezpečný a za jeho čtení perzekvoval a vyhodil ze zaměstnání i vysokoškolské pedagogy. Originál vlastního dopisu byl Václavu Havlovi zabaven Státní bezpečností při domovní prohlídce dne 6. ledna 1977 a originál je dnes uložen v Archivu bezpečnostních složek ve sbírce Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy (V) pod archivním číslem V-32021 MV jako osmý díl vyšetřovacího spisu. Svazek se týká připravovaného procesu Otta Ornest a spol., v rámci kterého byl Václav Havel poprvé na jaře 1977 několik měsíců vězněn.

„Havlův dopis Husákovi není jen historickou událostí, ale má významný přesah do současné doby.“

Dopis Václava Havla tehdejšímu generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ patří mezi nejzásadnější Havlovy texty a základní dokumenty československého disentu. „Dopis Václava Havla přišel do doby, která se zdála být stabilní a neměnnou. Zdálo se, že rok 1968 je vzdálen ne jenom sedm let, ale celá desetiletí, čistky a procesy proběhly, režim se stabilizoval. Najednou přichází dopis, který demaskuje situaci jako pouhou zástěrku skutečné reality,“ připomíná **Kamil Nedvědický**, 1. náměstek ředitele **Ústavu pro studium totalitních režimů** a právní historik, který zároveň zdůrazňuje nadčasovost Havlova poselství: „Havlův dopis Husákovi není jen historickou událostí, ale má významný přesah do současné doby. Přestože žijeme ve svobodě a demokracii, kterou generace narozené po roce 1989 vnímají již jako samozřejmost, symptomy tzv. otrávené demokracie – strach, korupce a ztráta víry v instituce jsou stále existující a je nutno se s nimi stále vypořádávat“.

AUTOR: MARTIN VACEK
ILUSTRAČNÍ FOTO: ÚSTR

Související:

- Kopie celého dopisu k dispozici na webu ÚSTR
- Událost popsána se všemi okolnostmi a souvislostmi v on-line výstavě Dopis

<https://www.ustrcr.cz/pripominame-si-zakladni-dokument-cs-disentu-o-stavu-tehdejsi-spolecnosti>